

Strategi för Nätverket för vindbruk 2015

Förord

Detta dokument beskriver Energimyndighetens strategi för Nätverket för vindbruk. Strategin ska bidra till myndighetens främjandeuppdrag av vindkraft samt stärka samordningen och underlätta vid prioriteringar och beslut inom Nätverket för vindbruks verksamhetsområde. Strategidokumentet är framtaget i samarbete med myndighetens externa samarbetsparter som driver Nätverkets fyra noder. Dessa har ansvar för var sitt kompetensområde:

- Arbetskraftsförsörjning, drift och underhåll - Strömsunds kommun
- Näringsliv- och affärsutveckling – Västra Götalandsregionen
- Planerings- och tillståndsfrågor - Länsstyrelsen Halland
- Utbildning- och kompetensfrågor – Uppsala universitet Campus Gotland

Strategin formulerar mål för Nätverket för vindbruk och dess noder samt för vart och ett av dess sakområden.

Innehåll

1	Bakgrund	4
2	Implementering	6
3	Nätverket för vindbruk - dess roll, mål och ansvar	7
4	Energimyndighetens roller och ansvar	8
5	Nodernas roller och ansvar	9
6	Projektens roll och ansvar	10
7	Nätverket för vindbruks vision	11
8	Strategi för verksamheten för år 2014	12
8.1	En väl förankrad och väl lokaliserad utbyggnad av vindkraft som baseras på god kompetens, fakta och aktuell kunskap	12
8.2	Att svensk industri och lokalt näringsliv drar största möjliga nytta av vindkraftsutbyggnaden.....	13
8.3	Att alla vindkraftsetableringar genererar mervärde till lokalsamhället	14
8.4	En god tillgång på utbildningar inom vindkraftsområdet för alla aktörer	15
8.5	Att fakta och aktuell kunskap om vindkraft finns lättillgänglig	15
9	Kommunikation och information	17

1 Bakgrund

Vindkraften är på god väg att etablera sig som en viktig del av det svenska energisystemet. År 2014 beräknas årsproduktionen i landet nå runt 11,4 terawattimmar el från vindkraft. Under 2013 uppgick produktionen till knappt 10 TWh, vilket då motsvarade 7 procent av den svenska elproduktionen. Nätverket för vindbruk startade 2008 och har varit verksam under vindkraftens exempellösa utveckling i Sverige. Under dessa år har elproduktionen i stort sett femdubblats och antalet vindkraftverk stadigt växt. År 2013 fanns cirka 2 700 vindkraftverk i landet. Även om utbyggnadstakten mattats av något under föregående år så fortsätter vindkraften att öka i betydelse för den svenska energiproduktionen.

Energimyndigheten startade Nätverket för vindbruk år 2008 på uppdrag av regeringen som en del av myndighetens arbete med att främja utbyggnaden av vindkraft. I grunden finns riksdagens beslut att landet ska ha en planmässig beredskap att bygga ut vindkraften motsvarande en elproduktion på 30 TWh per år. Energimyndigheten satsar stora resurser på teknikutveckling, forskning och stöd till marknadsintroduktion av vindkraft. Nätverket för vindbruk kompletterar detta genom sitt fokus på att förmedla information och ta fram ny kunskap om vindkraft till berörda parter, såväl inom den offentliga sektorn som inom näringslivet. En allt mer central verksamhet är också att stötta alla regionala initiativ inom nätverket och på så sätt verka för lokal förankring och nytta där vindkraften byggs ut.

Nätverkets noder ansvarar för var sitt sakområde som är speciellt viktiga när vindkraften byggs ut, och de samlar relevanta aktörer inom sina kompetensområden.

Det finns i dag en stor bredd bland de många aktiviteter som varje år bedrivs inom ramen för Nätverket för vindbruk. Nätverket samlar också flertalet av de aktörer som har betydelse för vindkraftens fortsatta utbyggnad. Det gör att nätverket tidigt kan identifiera både möjligheter, svårigheter och flaskhalsar kopplade till denna utbyggnad. Den kunskapen får sedan betydelse på inriktningen av den årliga utlysningen av medel inom Nätverket för vindbruk.

Under åren som Nätverket har funnits har vindkraftsfrågorna ändrat karaktär – från att vara en angelägenhet mest för pionjärer har sektorn blivit en allt mer etablerad verksamhet, inte minst på berörda myndigheter. Även branschen växer i takt med att utbyggnaden fortskrider. Det gör att behovet av samordning har ökat, både inom nätverket, men också mellan nätverkets ansvariga noder och Energimyndigheten. Ju mer utbredda vindkraftsfrågorna blir och ju mer verksamhet som pågår inom nätverket ju viktigare är det att tillgängliga resurser satsas där de gör mest nytta.

2 Implementering

Denna strategi ska följas när Energimyndigheten liksom övriga samarbetspartners inom Nätverket för vindbruk planerar kommande års verksamhet. De gemensamma målbilderna konkretiseras som mål för respektive verksamhet. Uppföljning ska ske mot målen.

En kommunikationsplan ska tas fram och visa kommande års aktiviteter gentemot målgrupper.

3 Nätverket för vindbruk - dess roll, mål och ansvar

Genom ett väl utbyggt nätverk där både bransch och berörda myndigheter omfattas ska Nätverket fortsätta att vara en viktig informationskanal för de olika aktörerna på vindkraftsområdet. Genom att organisera arbetet i ett brett nätverk kan hela tiden aktuella frågeställningar fångas upp, och erfarenheter och ny kunskap spridas mellan olika delar av landet och mellan olika aktörer. Nätverkets roll och ansvar är att:

- Ta fram saklig, trovärdig information om vindkraft
- Förmedla information och kunskap samt öka kompetensen om vindkraftens speciella förutsättningar
- Synliggöra och utbyta erfarenheter
- Stödja och stimulera aktiviteter som kan främja vindbrukets fortsatta utveckling
- Understödja Energimyndighetens arbete med att främja vindkraften

4 Energimyndighetens roller och ansvar

Energimyndighetens roll och ansvar inom Nätverket för vindbruk är att:

- Bära det yttersta ansvaret för verksamhetens mål och inriktning genom att besluta om ekonomiska ramar och det formella innehållet för noder och projekt
- Kontrollera att verksamheten följer beslutad inriktning och att samtliga projekt inom Nätverket följer myndighetens uppsatta redovisningskrav
- Samordna nätverkets verksamhet med myndighetens övriga insatser på vindkraftsområdet
- Förse samarbetspartnerna i noder med relevant information om myndighetens verksamhet på vindkraftsområdet
- Vara sammankallande till möten mellan noder och nav
- Hålla i den tekniska plattformen och den långsiktiga utvecklingen av Nätverket för vindbruks hemsida

5 Nodernas roller och ansvar

Nodernas roll och ansvar inom Nätverket för vindbruk är att inom respektive ansvarsområde:

- Bygga vidare på nätverket och hålla kontakt med relevanta aktörer
- Stötta och samarbeta med nätverksprojekt inom nodens ansvarsområde
- Bevaka och följa utvecklingen inom respektive ansvarsområde samt identifiera kunskapsluckor och hålla Energimyndigheten och övriga noder informerade om utvecklingen
- Initiera nya aktiviteter
- Se till att det finns god tillgång på relevant fakta och goda exempel
- Hålla Nätverket för vindbruks hemsida uppdaterad

6 Projektens roll och ansvar

Ansvarsfördelningen inom Nätverket för vindbruk går att beskriva i tre nivåer – på den övergripande nivån finns Energimyndigheten som står för fördelningen av resurser och formella beslut. Därefter kommer nätverkets fyra noder med sina väl definierade ämnesområden. Men därutöver bedrivs varje år en mängd separata projekt med andra huvudmän än de ovanstående. Det rör sig om allt från projekt med fokus på regional utveckling i samband med vindkraftsutbyggnaden och samverkan lokalt, till enskilda projekt som handlar om att skapa strukturer, system, råd eller sakkunskap inom ett specifikt område.

Projektens roll och ansvar inom Nätverket för vindbruk är att:

- Ta fram ny kunskap och/eller stå för praktisk verksamhet
- Informera om aktiviteter på nätverkets hemsida
- Bidra med sina erfarenheter till hela nätverket

7 Nätverket för vindbruks vision

Nätverket för vindbruks vision utgår från vindkraftens betydelse i omställningen till ett hållbart energisystem och bygger på:

- En väl förankrad och väl lokaliserad utbyggnad av vindkraft som baseras på god kompetens, fakta och aktuell kunskap
- Att svensk industri och lokalt näringsliv drar största möjliga nytta av vindkraftsutbyggnaden
- Att alla vindkraftsetableringar genererar mervärde till lokalsamhället
- Att fakta och aktuell kunskap om vindkraft finns lättillgängligt
- En god tillgång på utbildningar inom vindkraftsområdet för alla aktörer

8 Strategi för verksamheten för år 2015

Nedanstående områden utgör de centrala delarna av Nätverket för vindbruks arbete inom noder och nav. Därutöver tillkommer verksamheten som bedrivs av en stor mängd externa projekt.

8.1 En väl förankrad och väl lokaliserad utbyggnad av vindkraft som baseras på god kompetens, fakta och aktuell kunskap

Under senare år har stora resurser satsats på att utöka faktaunderlaget kring vindkraftens speciella förutsättningar och dess påverkan på människor, djur och natur. Kunskaps- och forskningsprogrammen Vindval, Vindforsk, studier inom Nätverket för vindbruk, liksom erfarenheter gjorda i de så kallade vindpilotprojekten gör att planeringen av vindkraft står på en allt solidare kunskapsgrund. Den utvecklingen fortsätter och kommer kontinuerligt att förstärka kunskapsläget kring vindkraften. Nätverket för vindbruk har en viktig uppgift att föra ut dessa resultat till berörda aktörer över hela landet. Nätverket för vindbruk kan också göra punktinsatser för att ta fram ny kunskap där sådan saknas och samla goda exempel från olika delar av landet.

För att bidra till målet om en väl förankrad och väl lokaliserad utbyggnad av vindkraft ska Nätverket för vindbruk arbeta med:

Insatser:

- Handläggarträffar, kommunträffar, webbaserad utbildning, forum för utbildare, seminarier, forskningsammansättning och forskningskommunikation, projekt med inriktning på seminarie- och kursverksamhet samt utöka samarbetet med andra nätverk inom energiområdet och i vissa fall stötta framtagandet av ny kunskap

Målgrupp:

- Handläggare i länsstyrelser och kommuner, lärare och forskare på vindkraftsområdet, projektörer, intresseorganisationer, beslutsfattare både lokalt, regionalt och nationellt

Metod:

- Kommunikation, träffar och seminarieverksamhet med handläggare, beslutsfattare, utbildare och projektörer, forskningsammansättningar, hemsidan och nyhetsbrev, delta i relevanta konferenser, seminarier och studiedagar

8.2 Att svensk industri och lokalt näringsliv drar största möjliga nytta av vindkraftsutbyggnaden

Där vindkraften byggs ut skapas också nya möjligheter för näringslivet både lokalt och regionalt. På många håll i landet kan den pågående vindkraftsutbyggnaden bli en motor för ekonomisk tillväxt. Redan i dag finns flera större projekt inom Nätverket som går ut på att hjälpa och stötta det lokala näringslivet så att det kan dra nytta av vindkraftens expansion – och på så sätt skapa nya möjligheter för bygden att växa. Mycket av den utbyggnad som sker i dag är storskalig, med stora internationella företag som viktiga aktörer. Här finns ett väl identifierat behov av att bidra med kunskap så att det lokala näringslivet kan delta i upphandlingar kopplade till vindkraftsbranschen.

Insatser:

- Verka för att erfarenheter från tidigare aktiviteter vad gäller näringslivsutveckling lokalt tas tillvara och kommer nya vindkraftsregioner till del och på så sätt stötta det lokala arbetet med näringslivsutveckling, ta fram stöd för hur arbetet med lokal utveckling i samband med vindkraftsutbyggnad kan bedrivas, bidra med kunskapsunderlag där branschspecifika fakta och god kunskap hur vindkraftsindustrin är uppbyggd och organiseras kan förmedlas

Målgrupp:

- Kommunernas näringslivskontor, regionförbund, länsstyrelser, landsting, lokala företagarorganisationer och lokalt/regionalt näringsliv

Metod:

- Kommunikation, information och seminarier om lokal nytta, liksom nya projekt på samma tema, öka samordningen och erfarenhetsutbytet mellan Nätverkets olika näringslivs- och industriprojekt, förmedla kontakter mellan regioner där vindkraftsutbyggnaden kommit långt och regioner där ny vindkraft planeras, samla på goda exempel från hela landet, initiera studie om lokal nytta, ta fram en sammanställning över olika exempel på bygdepeng, förbättra kunskapsunderlaget inom nätverket och dess hemsida om hur vindkraftsindustrin är uppbyggd och organiserad i landet, initiera analys om affärsmöjligheter för lokala entreprenörer, visa och förklara upphandlingsorganisation och underlag vid större vindkraftsprojekt

8.3 Att alla vindkraftsetableringar genererar mervärde till lokalsamhället

Lokal acceptans är en nyckelfaktor för att lyckas med uppdraget att främja utbyggnaden av vindkraft. Därför är det viktigt att lyfta fram och uppmärksamma de synergieffekter en etablering av vindkraft kan tillföra bygden. Det handlar om nya arbetstillfällen, förbättrat vägnät, och andra positiva värden som till exempel bygdepeng och förbättrade dataförbindelser. Genom att satsa på kompetensutveckling av arbetskraft och insatser för att stärka förutsättningarna för entreprenörskap kan lokalsamhället dra nytta av de möjligheter som följer av investeringarna i vindkraft.

Insatser:

- Uppmuntra samverkan mellan kommun och lokala företagarnätverk inför en ny vindkraftsetablering
- Erbjud stöd till översyn av tillgång på kompetent arbetskraft och möjliga utbildningar. Här kan ett prognosverktyg vara till hjälp för att påvisa hur många arbetstillfällen som genereras vid uppbyggnad, service, drift och underhåll av vindkraft
- Uppmuntra till en tidig dialog vid nyetablering av vindkraft mellan kommun, invånare och projektörer

Målgrupp:

Representanter från kommun, arbetsförmedling, lokalt näringsliv, ideella föreningar och organisationer såväl som etablerade branschföretag.

Metod:

- Fortsätta att utveckla arbetet inom Nätverkets industri- och näringslivsprojekt samt utöka erfarenhetsutbytet dem emellan genom att: initiera seminarier och studier på temat lokal nytta av vindkraft, samla på goda regionala exempel på näringslivsutveckling samt visa på olika koncept för att generera mervärde till bygden, som bygdepeng, utbyggnad av fiberoptik mm

8.4 En god tillgång på utbildningar inom vindkraftsområdet för alla aktörer

Vindkraftsutbyggnaden innebär att det växer fram en helt ny arbetsmarknad – det handlar om arbetskraft med specifik yrkesinriktning på vindkraft – men också om att vindkraften öppnar nya jobbmöjligheter för yrkeskategorier som exempelvis tekniker, ingenjörer, samhällsplanerare, biologer och jurister.

Insatser:

- Stödja nya och aktuella utbildningar (inklusive webbaserade) inom vindområdet på alla olika utbildningsnivåer liksom vara ett stöd för utbildare inom vindkraftsområdet, t ex genom att anordna seminarier och forum för utbildare. Nätverket ska också aktivt verka för att det finns tillräckligt många utbildningsplatser för att den svenska arbetsmarknaden ska kunna tillgodogöra sig de arbetstillfällen som utbyggnaden av vindkraften genererar
- Delta i utvecklingen av de svenska utbildningarna kopplade till branschen och arbeta för att svenska yrkeshögskoleutbildningar stöttas av de större vindkraftstillverkarna

Målgrupp:

- Utbildningssamordnare, lärare, forskare och studenter inom vindkraftsområdet, tillståndsmyndigheter inom utbildningssektorn och arbetsmarknadsfrågor, branschorganisationer, intresseorganisationer, berörda handläggare på kommun och länsstyrelse

Metod:

- Ta fram aktuell information och uppdatera inventeringen av utbildningar som publiceras på Nätverket för vindbruks hemsida
- Informera om olika utbildningsalternativ på hemsidan, publicera nyheter om olika utbildningsaktiviteter
- Samla berörda aktörer i Nätverket för vindbruk
- Delta i relevanta samarbeten, konferenser, seminarier och möten

8.5 Att fakta och aktuell kunskap om vindkraft finns lättillgänglig

Genom nätverkande skapas stora kontaktytor gentemot olika delar av vindkraftssektorn, både gentemot myndigheter, lokala och regionala företrädare, bransch och universitet och högskolor. Det gör att Nätverket för vindbruk kan

spela en viktig roll för att sprida fakta och aktuell kunskap om vindkraft. Ett korrekt faktaunderlag är därför en viktig grund för att skapa förutsättningar för en saklig debatt om vindkraften, och om den utbyggnad som just nu pågår.

Insatser:

- Nätverkets hemsida ska alltid hållas aktuell och ständigt uppdaterad. Där ska finnas bra faktasammanställningar som är relevanta för de sakområden som nätverkets noder bevakar, liksom material från Energimyndighetens arbete på vindområdet. Där ska också finnas goda exempel inom vart och ett av de områden som bevakas av nätverket. Alla parter inom Nätverket för vindbruk ska gemensamt verka för att hemsidan blir välbesökt och att nyhetsbrev och andra faktaunderlag får spridning i tilltänkta målgrupper. Nätverket ska också uppmuntra ömsesidig dialog.

Målgrupp:

- Alla tidigare nämnda målgrupper

Metod:

- Via nätverkets hemsida och andra relevanta kunskapskällor
- Genom att ta fram broschyrer och andra trycksaker

9 Kommunikation och information

Nätverket för vindbruks vision och strategiska planering ska vara en utgångspunkt för all kommunikation från nätverkets noder och nav. Nätverket för vindbruk ska arbeta för att visionen hålls levande bland alla de som berörs av vindkraftsutbyggnaden.

Kommunikationen är ett strategiskt verktyg för att uppnå de mål som fastslagits för verksamheten. En kommunikationsplan för Nätverket för vindbruk kommer att tas fram årligen. Där ska även kommunikationen kring större projekt, arrangemang och aktiviteter som Nätverket för vindbruk genom dess noder och nav deltar i planeras in.